

НАВЧАЛЬНИЙ САЙТ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

У статті проаналізовано поняття «інформаційно-комунікаційна компетентність», визначено її склад. Подано шляхи реалізації та формування основних знань, умінь та ставлень, які входять до ІКК, за допомогою навчального сайту з дисципліни.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, інформаційно-комунікаційна компетентність, навчальний сайт.

В статье проанализировано понятие «информационно-коммуникационная компетентность», определен ее состав. Подано пути реализации и формирования основных знаний, умений и отношений, входящих в ИКК, с помощью учебного сайта по дисциплине.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, информационно-коммуникационная компетентность, учебный сайт.

The definition of informational – communicative competence and its components have been discovered. The ways of the development of the components of the informational – communicative competence have been determined in the work.

Key words: information and communication technologies informational – communicative competence, training site.

Одним із стратегічних завдань розвитку педагогічної науки, визнаних у «Національній доктрині розвитку освіти», законах України «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», є створення умов для використання комп'ютерних технологій у навчально-пізнавальній діяльності. Від цього залежить успішність розв'язання комплексу проблем модернізації й інформатизації навчання у вищих навчальних закладах на нинішньому етапі їх розвитку.

Приєднавшись до Болонського процесу, Україна повинна цілком відповідати всім критеріям Болонської системи. У зв'язку з переходом до кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищій школі рівень інформаційно-комунікаційних компетентностей студентів вважається одним з головних факторів розвитку всієї системи освіти [2, с. 409].

Компетентнісний підхід у навчально-виховному процесі передбачає формування у студентів та набуття ними відповідних компетентностей. Актуальною залишається проблема формування таких компетентностей при вивченні дисциплін, не пов'язаних з інформаційними технологіями.

Мета статті. З'ясувати сутність поняття «інформаційно-комунікаційна компетентність» студентів та розкрити шляхи формування складових УКК за допомогою навчального сайту з дисципліни.

Проблему реалізації компетентнісного підходу у процесі навчання, конкретизації змісту його професійних компетентностей перебували у полі посиленої уваги багатьох учених (М. Жалдак, С. Тришина, А. Фридланд, В. Котенко, О. Спирін та інші). Проте ряд проблем залишаються нерозв'язаними.

Для визначення поняття інформаційно-комунікаційної компетентності доцільно вивчити поняття, які його формують, а саме: «компетентність», «компетенція», «інформація», «технологія», «інформаційно-комунікаційні технології»

У науковій літературі розрізняють терміни «компетенція» та «компетентність».

Компетенція – поняття, що відноситься до сфери конкретної предметної галузі, предмета, роботи / виду діяльності.

Компетентність – складне поняття, що є результатом навчання, освіти, розвитку особистості та перспективи і включає поняття знань, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій, особистісних ставлень, відповідальності для автономної дії [4, с. 364].

Учені А. Хуторський та В. Краєвський указують на те, що слід розмежовувати поняття «компетентність» і «компетенція», пояснюючи це тим, що компетенція (у перекладі з латинської) – це коло питань, у яких людина обізнана добре, пізнала їх і має досвід. Компетентність – це поєднання відповідних знань у визначеній галузі, здібностей, що дозволяють обґрунтовано судити про цю сферу й активно діяти в ній [16, с. 22].

У документах Міжнародної комісії Ради Європи поняття компетентності позиціонується як загальні базові уміння, фундаментальні шляхи навчання, ключові кваліфікації, крос-навчальні вміння або навички, ключові уявлення, опори або опорні знання [12, с. 23]. Компетентності передбачають здатність особистості сприймати та відповідати на індивідуальні й соціальні потреби; це – комплекс ставлень, цінностей, знань та навичок.

Під інформацією слід розуміти смисл (розуміння, подання, інтерпретація), що виникає в людини в результаті одержання нею даних, взаємопов'язаний з попередньо опанованими знаннями і поняттями. Саме тому більшість учених-дослідників сходяться на відмові від синонімічного вживання термінів «інформація» і «дані» [15, с. 76].

Якщо звертатися до джерел утворення терміну «технологія», то слід відзначити, що воно походить від

двох грецьких слів – мистецтво, майстерність і слово, навчання. Таким чином, технологію можна визначити як усвідомлене практичне мистецтво, усвідомлене майстерність. Технологія вказує на конкретні способи і засоби здійснення професійної діяльності, з іншої сторони на результати.

Під інформаційно-комунікаційними технологіями (Information and Communication Technologies, ICT) розуміють сукупність методів, виробничих процесів та програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюжок, що забезпечує виконання інформаційних процесів задля підвищення їхньої надійності й оперативності і зниження трудомісткості процесу використання інформаційного ресурсу [3, с. 11].

Учені-дослідники, які вивчали компетентісний підхід у навчанні, подають таке тлумачення поняття інформаційно-комунікаційної компетентності (ІКК): підтверджена здатність особистості автономно і відповідально використовувати на практиці інформаційно-комунікаційні технології для задоволення власних індивідуальних потреб і розв'язування суспільно значущих, зокрема професійних, задач у певній предметній галузі або видів діяльності.

На сучасному етапі здійснення навчання та виховання творчої особистості формування інформаційно-комунікаційних компетентностей – одне з пріоритетних стратегічних завдань реформування освіти в нашій країні. Формування таких компетентностей тісно пов'язане з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема інтернет-ресурсів, яке на даному етапі розвитку освіти стрімко набуває популярності. Слід відзначити, що для більшості дисциплін такі технології є новими, невикористаними та недостатньо розробленими, що і зумовило вибір нашої теми статті.

У Національній державній програмі «Освіта» (Україна ХХІ століття) зазначено, що освіта має забезпечувати всебічний розвиток людини як цілісної особистості, її здібностей та обдарувань, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності й культури, формування громадянина України, здатного до свідомого суспільного вибору [5, с. 212].

Упровадження компетентісного підходу у навчально-виховний процес вищої школи є одним із важливих концептуальних положень оновлення змісту освіти. Як зазначає І. Зязюн, «головною метою вищої освіти має бути становлення цілісної і цілеспрямованої особистості, готової до вільного гуманістичного орієнтованого вибору й індивідуального інтелектуального зусилля, що володіє багатофункціональними компетентностями» [5, с. 17].

Ураховуючи те, що впровадження інформаційних технологій навчання при викладанні дисциплін психолого-педагогічного циклу нині є недостатньо розповсюдженим, пропонується створити та використовувати спеціальний інтернет-ресурс (навчальний сайт із дисципліни) для формування інформаційно-комунікаційних компетентностей студентів.

Навчальний сайт надає багато можливостей, а також є дуже зручним для використання як студентами, так і викладачами.

Варто відзначити таке середовище для створення навчальних курсів on-line, як Moodle. Найголовніша його перевага полягає в тому, що технологію розроблено саме для освітньої галузі. Саме тому навчальний курс, створений у цьому середовищі містить усі необхідні елементи, які повинен мати повноцінний освітній сайт: назва кафедри; назва дисципліни (чи циклу дисциплін); викладачі курсу; розподіл курсу на змістовні модулі (або тижні); вікно реєстрації відвідувачів; новини дня тощо.

Шляхи реалізації та формування основних знань, умінь та ставлень, які входять до ІКК, за допомогою навчального сайту з дисципліни наведені у Таблиці 1.

Таблиця 1

Шляхи реалізації та формування основних знань, умінь та ставлень, які входять до ІКК за допомогою навчального сайту з дисципліни

Основні знання, уміння та ставлення, які входять до ІКК	Шляхи їх реалізації за допомогою навчального сайту
Свідоме розуміння та знання природи, ролі та можливостей технологій інформаційного суспільства в особистісному та соціальному житті, навчанні, а також у роботі; Це включає використання комп'ютерних технологій.	Навчальний сайт становить собою інтернет-ресурс, присвячений вивченню певної дисципліни – містить навчальні матеріали у різних форматах (відео, презентації, документи, архіви, таблиці тощо). Таким чином, студенти-користувачі мають доступ до всіх потрібних матеріалів та мають змогу ними оперувати, вдосконалюючи не тільки знання з дисципліни, але й навички роботи з електронними даними.
Обізнаність про валідність та відповідність даних і відомостей, що на етичних та правових принципах є доступними та залучаються до використання.	Окрім того, що на сайті розміщуються перевірені матеріали, які відповідають навчальним планам, є можливість проводити змагання різного типу (конкурс проєктів, презентацій), розміщуючи роботи учасників на відповідній веб-сторінці.
Здатність знаходити, збирати та опрацьовувати дані, відомості і повідомлення та використовувати її систематичним і критичним способом, відповідно до реального та	Навчальний сайт надає можливість систематизувати навчальний матеріал із дисципліни в єдиному просторі. Коректні посилання на інші видання та інтернет-ресурси допомагають студентам здійснювати раціональний

віртуального середовища й посилян.	відбір і порівняння інформації в інтернет-просторі.
Здатність підтримувати критичне мислення та відповідне ставлення до доступних даних і відомостей та відповідально використовувати інтерактивні медіа.	Завантажені на сайт тематичні відеоролики, презентації, проекти, а також можливість організації форуму створює передумови для розвитку критичного мислення студентів.

Таким чином, використання вище означеного технологічного забезпечення в навчально-виховному процесі формуватиме у студентів інформаційно-комунікаційні компетентності.

Література

1. Байраківський А. І. Особливості самостійної роботи студентів в умовах запровадження комп'ютерних технологій у навчальному процесі / А. І. Байраківський, Н. І. Бойко // Болонський процес: трансформація навчального процесу у технології навчання: матеріали III міжнародної науково-методичної конференції ДУІКТ. – К., 2006. – С. 247 – 251.
2. Бібік Н. М. Компетенції / Н. М. Бібік // Енциклопедія освіти / [Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 409 – 410.
3. Голівер Н. О. Дидактичні умови використання комп'ютерних технологій у процесі навчання студентів вищих технічних навчальних закладів // Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 / Н. О. Голівер; Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2005. – 20 с.
4. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в освіті / Р. С. Гуревич // Енциклопедія освіти / [Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 364 – 365.
5. Державна національна програма «Освіта: Україна XXI століття». Київ, 1994 // Законодавчі акти та нормативні документи (на допомогу керівникам закладів та установ освіти). Збірник. — К., 1999. – 401 с.
6. Жалдак М. І. Про деякі методичні аспекти навчання інформатики в школі та педагогічному університеті / М. І. Жалдак // Наукові записки Тернопільського національного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2005. – № 6. – С. 17 – 24.
7. Закон України «Про вищу освіту» // Освіта України. – Від 26 лютого 2002 р. – № 17 (313).
8. Закон України «Про освіту». – К. : Генеза, 1996. – 36 с.
9. Закон України «Про загальну середню освіту» // Освіта України: Нормативно-правові документи МОН України, 2001. – С. 7 – 38.
10. Зязюн І.А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи/ І.А. Зязюн // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: монографія. – К.; Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. – С.10 – 18
11. Котенко В. В. Информационно-компьютерная компетентность как компонент профессиональной подготовки будущего учителя информатики [Электронный ресурс] / В. В. Котенко, С. Л. Сурменко // Вестник Омского государственного педагогического университета. – 2006. – Режим доступа: <http://www.omsk.edu/article/vestnik-omgpu-114.pdf>.
12. Програма розвитку ООН (ПРООН) /проект. Режим доступу: <http://www.ukraine.unv.org/nc/ua/shcho-mi-robimo/print.html>.
13. Спірін О. М. Компетентнісний підхід у проектуванні професійної підготовки вчителя інформатики // Науковий часопис. – Серія 5. Педагогічні науки: реалії і перспективи: Збірник НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2007. – Вип. 7. – С. 150 – 156.
14. Тришина С. В. Информационная компетентность как педагогическая категория [Электронный ресурс] / С. В. Тришина // Интернет-журнал "Эйдос". – 2005. – Режим доступа : <http://www.eidos.ru/journal/2005/0910-11.htm>.
15. Фридланд А. Я. Информатика и ее сущность (место информатики в современном мире) / А. Я. Фридланд // Информатика и образование. – 2008. – № 4. – С. 76 – 88.
16. Хуторской А.В. Ключевые компетенции и образовательные стандарты // Отделение философии образования и теоретической педагогики РАО / С. В. Хуторский // – Центр „Эйдос“. Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2002/0423.htm>; <http://www.eidos.ru/news/compet.html>.